

Posudzovanie miery alokovaného rizika v rámci PPP projektov

*(riziká a možnosti ich zmierňovania pri realizácii PPP
projektov)*

Dušan KOZOVSKÝ

Seminár časopisu Stavebné fórum.sk

Public-Private partnership – výzvy a odporúčania

Košice, 20. novembra 2008

Hlavné motto príspevku

základné pravidlo efektívnych PPP projektov hovorí, že **„riziko by mala prijať tá strana, ktorá je najlepšie pripravená ho zvládnuť“**

Úvodné slovo do problematiky

- vnímanie **PPP** ako **štandardného nástroja** pri zabezpečovaní verejných služieb a verejnej infraštruktúry
- partnerský prístup sa nedosahuje ľahko – vyžaduje si nielen snahu, ale aj **budovanie vzájomnej dôvery**
- **hľadanie konsenzuálnych rozhodnutí** smerujúcich k všeobecnému prospechu a hodnôt
- možnosti **posilňovania inovačných procesov**
- **zdieľanie významných rizík** zo strany súkromného sektora

Posudzovanie miery alokovaného rizika

- **správne rozdelenie rizík** medzi partnerov verejného a súkromného sektora je jedným z kľúčových bodov úspechu alebo neúspechu projektu
- **efektívna alokácia rizika** by mala vychádzať zo silných a slabých stránok každého z partnerov pri súčasnom reflekovaní špecifík partnerstva verejného a súkromného sektora
- **príliš veľký presun rizík na súkromného partnera** môže robiť PPP projekt zbytočne drahý, alebo dokonca až nefinancovateľný
- **mierou alokovaného rizika pre súkromného partnera** je rozptyl očakávaného čistého cash flow (v závislosti od toho, čo sa od súkromného sektora očakáva)
- materiál MF SR: **Prístup k riadeniu rizík v PPP projektoch** (MF SR, 2008)

Riziká spojené s financovaním PPP projektu

- **fiškálne** (napr. riziko likvidity)
- **legislatívne** (napr. skupina nejasných alebo protichodných predpisov)
- **transparentnosti a súladu s hospodárskou súťažou** (napr. budúce spochybnenie validity projektu)
- **dobrej praxe** (súlad s medzinárodnou najlepšou praxou, riziko neznalosti požadovanej úrovne štandardizácie)
- **projektové, právne a finančné**
- **financovateľnosti**

Demonštratívny prehľad kategorizácie rizík PPP projektov

Kategória rizík	Skupina rizík
stavebno-technologické a projekčné riziká	<ul style="list-style-type: none">-stavebné a projekčné riziká-riziká lokality-riziká chybných technológií, inžinierskych sietí a súvisiacich stavieb
kreditné riziká	<ul style="list-style-type: none">-riziko likvidity-riziká nesplnenia záväzkov / riziko dostupnosti
trhové riziká	<ul style="list-style-type: none">-riziko dopytu-riziko zvýhodnenej konkurencie-ostatné trhové riziká
vonkajšie riziká	<ul style="list-style-type: none">-politické riziká a vyššia moc (prírodné katastrofy, terorizmus a pod.)-ostatné vonkajšie riziká
operačné riziká	<ul style="list-style-type: none">-riziká súvisiace so zariadením a s ľuďmi-bezpečnostné riziká
strategické riziká	<ul style="list-style-type: none">-zmluvné riziká-ostatné strategické riziká

Riziká podľa definície Eurostatu

- **riziko výstavby, dostupnosti, dopytu (resp. trhové riziko)**
- podľa európskej legislatívy, premietajúcej sa aj do rozhodnutí EUROSTATu, **projekt PPP nebude súčasťou verejného dlhu, ak riziko výstavby a ešte jedno z rizík (buď riziko dostupnosti, alebo riziko dopytu) znáša súkromný sektor**

Niekoľko kľúčových otázok pri riadení rizík

- O aké riziko ide?
- Ako riziko vzniká?
- Čo riziko spôsobí?
- Ako merať riziko a ako výsledná hodnota rizika ovplyvní kvalitu finálnych investičných rozhodnutí?
- Ako je možné dopad rizika obmedziť?
- Na koho bude riziko alokované? (zdieľané riziko – verejný sektor, súkromný sektor)
- Ako riziko ovplyvní kriteriálne rozhodovanie o PPP projekte?

Niekoľko ďalších súvislostí pri posudzovaní miery alokovaného rizika v rámci PPP projektov (I.)

- jedným z kľúčových rizikových faktorov zo strany súkromného sektora sa môže stať aj **stupeň finančnej páky**
 - tam, kde sú **služby financované výhradne z dlhu**, a zároveň čím je dlhšie časové rozpätie splátok úrokov (napr. 20 – 25 rokov) a čím je vyššia reálna úroková sadzba, tým je **vyššie finančné riziko strát** (*z hľadiska finančnej páky je ďalej zrejmé, že zvyšovaním podielu cudzieho kapitálu rastie zisk na akciu*)
 - **v prípade vlastného imania** môžu súkromné spoločnosti za účelom financovania projektov v infraštruktúre predávať podiely, čím by sa následne **riziko previedlo na akcionárov**, ktorým by hrozilo, že získajú nízke alebo žiadne dividendy, alebo utrpia kapitálovú stratu (t.j. znížená predajná hodnota ich akcií)

Niekoľko ďalších súvislostí pri posudzovaní miery alokovaného rizika v rámci PPP projektov (II.)

- alternatívne by sa dali k zníženiu rizika využiť **obchodovateľné infraštruktúrne obligácie** s možnosťou, že k povzbudeniu tejto formy financovania by sa využili daňové úľavy
- **čím dlhšie trvá koncesia**, tým nižšie je riziko finančnej straty
- **príliš krátka doba trvania koncesie** môže mať za následok negatívny dopad na reálne využívanie verejnej (napr. dopravnej) infraštruktúry

Posudzovanie vplyvu rizika na spoločenskú hodnotu PPP projektu

- **riziko PPP projektu bude znižovať spoločenskú hodnotu PPP projektu**, pokiaľ budú mať všetky zainteresované subjekty v projekte averzný prístup k riziku
- **riziko PPP projektu bude zvyšovať spoločenskú hodnotu PPP projektu**, pokiaľ budú mať všetky zainteresované subjekty v projekte pozitívny sklon k riziku a riziko bude pre ne predstavovať statok s kladnou hodnotou

Závery:

Na čo je žiaduce sa ďalej zamerať?

(kľúčová otázka aj v súvislosti s prípravou kvalitnej koncesnej zmluvy)

- ukazuje sa potreba **hĺbkovej analýzy** obchodno-právnych, správno-právnych, finančno-právnych, trestno-právnych a ekonomicko-právnych aspektov PPP v súvislosti s identifikáciou **právnych rizík** z toho vyplývajúcich a možností ich minimalizácie, príp. eliminácie

Ďakujem za pozornosť

Ing. Dušan KOZOVSKÝ, PhD.

Katedra verejnej správy a regionálneho rozvoja

Národohospodárska fakulta

Ekonomická univerzita v Bratislave

Dolnozemska cesta 1

852 35 Bratislava

Tel.: 02/672 915 57

GSM: 0915/489 642

E-mail: dusan.kozovsky@euba.sk